

REALIZACJA KONCEPCJI EUROPEJSKIEJ UNII BANKOWEJ – STAN NA 2015 R.

DAMIAN KOŻŁUK

STUDENT SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ W WARSZAWIE

MARZEC 2016

❖ Spis treści

❖ Wstęp.....	3
❖ I. Geneza europejskiej unii bankowej.....	5
❖ II. Jednolity mechanizm nadzoru	9
❖ III. Europejski mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków.....	14
❖ IV. Europejski system gwarantowania depozytów	21
❖ Podsumowanie.....	23
❖ Bibliografia	25

❖ Wstęp

Wszystkie kryzysy finansowe wywierają ogromny wpływ nie tylko na gospodarkę, ale również na sytuację społeczną i polityczną świata. Bywają przyczyną eskalacji ubóstwa, bezrobocia, upadków rządów, czy radykalizacji nastrojów społecznych. Towarzyszą gospodarkom rynkowym od samego ich początku, a mimo to nie opracowano skutecznych sposobów zapobiegania, czy zwalczania. Złożoność gospodarek oraz ich problemów, a także szybki rozwój systemów finansowych sprawia, że każde załamanie ma inne przyczyny, niepowtarzalny przebieg i wymaga nowych środków zaradczych¹. Naturalną reakcją na kryzys są działania rządów w celu zminimalizowania strat oraz zapobiegania kolejnym katastrofalnym zjawiskom. Ostatni kryzys finansowy również wywołał podobne działania, które możemy określić jako „tsunami regulacyjne”. Większość państw dotkniętych kryzysem zdecydowało się na zmiany w swoich sieciach bezpieczeństwa finansowego oraz zmiany w regulacjach ostrożnościowych dotyczących sektora instytucji finansowych, a przede wszystkim banków.

Zmiany w sektorze finansowym zdecydowała się podjąć również Unia Europejska, w celu stabilizacji gospodarek wszystkich państw członkowskich. Od wybuchu kryzysu finansowego władze unijne wprowadziły wiele nowych regulacji mających ograniczyć ryzyko związane z trudnościami finansowymi instytucji kredytowych, jednak w większości były to zmiany odpowiadające konkretnym potrzebom, a nie kompleksowa reforma całego sektora. Unia Europejska wyodrębniła między innymi europejski nadzór makroostrożnościowy i mikroostrożnościowy wraz z Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego. Niemniej jednak najważniejszym projektem antykryzysowym mającym zapewnić bezpieczeństwo i stabilność sektora finansowego jest koncepcja unii bankowej. Celem niniejszej pracy jest przedstawienie stopnia realizacji ambitnego projektu europejskiej unii bankowej na koniec 2015r.

¹ Strona internetowa portalu spraw zagranicznych: <http://www.psz.pl/118-gospodarka/kryzysy-finansowe-xx-wieku> (data pobrania: 28.12. 2015r.)

W pierwszym rozdziale zostanie omówiona geneza oraz przyczyny powstania koncepcji europejskiej unii bankowej.

W kolejnych rozdziałach będą przedstawione trzy filary tworzące unię bankową oraz opisane zostaną etapy ich wdrożenia w życie.

Dla potrzeb napisania pracy posłużono się dostępną literaturą, a także sprawozdaniami oraz aktami prawnymi uchwalonymi przez właściwe organy Unii Europejskiej.

❖ I. Geneza europejskiej unii bankowej

Kryzys finansowy, który rozpoczął się w 2007r. ujawnił wiele problemów, nadużyć oraz niedoskonałości w funkcjonowaniu rynków finansowych na całym świecie. Jego skutki szczególnie mocno odczuły państwa Unii Europejskiej, które zaczęły się borykać z wieloma problemami w tym z nadmiernym zadłużeniem państwowym, problemami finansowymi na rynku bankowym, czy koniecznością dokapitalizowania części instytucji bankowych. Państwa Unii Europejskiej zmuszone były do dokapitalizowania sektora bankowego kwotą równą prawie 20 bln dolarów². Ogromne straty związane z kryzysem finansowym skłoniły wiele państw do debaty nad reformą systemu nadzorującego sektor finansowo- bankowy. Pierwsze próby zmian podjęto już w 2010r. i były one związane z ustaleniami ze spotkania grupy G-20 w Seulu. Na tej podstawie rozpoczęto prace nad tak zwaną Bazyleą III, czyli nowym zespołem regulacji dotyczących wymogów kapitałowych oraz zarządzania ryzykiem w bankach działających trans- granicznie. Bazylea III będzie proponować nowe wymogi kapitałowe oraz nowe rozwiązania dotyczące płynności i dźwigni finansowej, które mają zapewnić lepsze, bezpieczniejsze zarządzanie bankami. Bazylea III oraz nowe wymogi kapitałowe z nią związane mają być sukcesywnie wdrażane do 2019r. Podejmowane próby zmian mają wymusić na zarządzających bankami utrzymywanie większego kapitału oraz aktywów lepszej jakości. Jednak nie zważając na trwające prace nad Bazyleą III Unia Europejska podjęła swoje działania. W związku z faktem, że banki oraz instytucje kredytowe z krajów UE, mogą świadczyć swoje usługi w innych państwach członkowskich³ pojawiło się ryzyko szybkiego rozprzestrzenienia niekorzystnych zjawisk związanych z kryzysami bankowymi. Analizy prowadzone przez Komisję Europejską doprowadziły do stwierdzenia, iż nadzór na poziomie krajowym nie jest wystarczającym rozwiązaniem, czego przykładem były opóźnienie działań instytucji nadzorujących sektor bankowy w poszczególnych państwach członkowskich. Niezbędnym staje się stworzenie nadzoru na szczeblu ponadnarodowym. Głównym celem jest, więc powstanie zintegrowanego systemu instytucji nadzorczych w krajach Unii

² A. Hryckiewicz, M. Pawłowska, *Czy nowy nadzór spełni swoje zadanie? Zmiany w nadzorze finansowym w Europie oraz ich konsekwencje dla Polski*, w: Zeszyt nr, 289 NBP, Warszawa 2013

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/48/WE z dnia 14 czerwca 2006

Europejskiej w ramach unii bankowej. Po raz pierwszy koncepcję unii bankowej przedstawił J. M. Barroso w czerwcu 2012r. na nieformalnym spotkaniu Rady Europejskiej. Europejska unia bankowa ma być częścią pogłębionej idei tak zwanej Docelowej Unii Gospodarczej i Walutowej, której koncepcja została przedstawiona pod koniec czerwca 2012r. w dokumencie „W kierunku faktycznej Unii Gospodarczej i Walutowej”⁴. Na całościową reformę strefy euro składają się cztery podstawowe elementy:

- Zintegrowane ramy finansowe- unia bankowa,
- Zintegrowane ramy polityki gospodarczej,
- Zintegrowane ramy budżetowe,
- Zapewnienie niezbędnej legitymacji demokratycznej i odpowiedzialności za podejmowanie decyzji.

Rysunek nr 1. Główne elementy unijnej reformy finansowej

Źródło: Unia bankowa: przywracamy stabilność w strefie euro. Notatka prasowa z posiedzenia Komisji Europejskiej, Bruksela 15 kwietnia 2014r.

Reforma ma na celu zabezpieczenie państw Unii Europejskiej, a przede wszystkim strefy euro przed zewnętrznymi wstrząsami gospodarczymi oraz zapewnienie stabilnego wzrostu

⁴ H. Von Rumpy, *W kierunku faktycznej Unii Gospodarczej i Walutowej*, Bruksela 2012

gospodarczego, który umożliwi zachowanie obecnej pozycji Europy na szczeblu globalnym. We wspomnianym już dokumencie z 2012r. Herman Von Rumpoy- przewodniczący Rady Europejskiej we współpracy z Jose Manuelem Barroso- przewodniczącym Komisji Europejskiej, Jean Claude Junckerem- przewodniczącym eurogrupy oraz Mario Dragim- prezesem Europejskiego Bank Centralnego opracowali również harmonogram prac nad wprowadzeniem Docelowej Unii Gospodarczej i Walutowej. Pierwszym i najważniejszym jej filarem jest unia bankowa, a jej wprowadzenie jest niezbędne dla realizacji pogłębionej idei Unii Gospodarczej i Walutowej. W ramach projektu unii bankowej wyodrębniono trzy komplementarne elementy, nad którymi trwają oddzielne prace⁵:

- Jednolity mechanizm nadzoru (Single Supervisory Mechanism- SSM),
- Europejski mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (jednolity mechanizm resolution, tj. Single Resolution Mechanism- SRM),
- Europejski system gwarancji depozytów (Single Deposit Guarantee Scheme- SDGS)

Prace nad poszczególnymi elementami unii bankowej są w danym momencie na różnym etapie zaawansowania i wdrażania. Jednak funkcjonowanie tylko wybranych, a nie wszystkich elementów może być niewystarczające, gdyż jedynie kompleksowe mechanizmy ratunkowe są zdolne do prawidłowego działania w przypadku pojawienia się prawdziwych problemów. Idea unii bankowej ma za zadanie przywrócić zaufanie publicznego do instytucji bankowych, których reputacja przez kryzys finansowy została znacznie obniżona. Unii bankowej przypisuje się zadanie stworzenia jednolitego zbioru przepisów dotyczących funkcjonowania wspólnego rynku finansowego i bankowego na terenie Unii Europejskiej oraz utworzenie rygorystycznych wymogów ostrożnościowych dla banków.

Zostało ustalone, że europejska unia bankowa ma obejmować obligatoryjnie wszystkie państwa należące do strefy euro oraz pozostałe państwa członkowskie, które dobrowolnie przystąpią do ścisłej współpracy w ramach tej unii⁶. Jednak kraje nieposiadające wspólnej waluty euro będą miały inne prawa niż państwa Eurolandu. Będą miały również możliwość

⁵ *Europejska Unia Bankowa*, red. M Zalewska, Difin, Warszawa 2015, s. 17

⁶ Strona internetowa Ośrodka informacji i dokumentacji europejskiej Unia bankowa, <http://oide.sejm.gov.pl/> (data pobrania 28.12.2015r.)

zakończenia współpracy w ramach unii bankowej, jeżeli przy określonych warunkach władze państwa uznają współpracę za niekorzystną dla ich gospodarek.

❖ II. Jednolity mechanizm nadzoru

Pierwszym i najważniejszym elementem europejskiej unii bankowej jest jednolity mechanizm nadzoru- Single Supervisory Mechanism. Prace nad jego wdrożeniem możemy uznać za najbardziej zaawansowane z pośród pozostałych elementów. Początkowo organy unijne miały mieć charakter doradczy w sprawach nadzoru nad instytucjami sektora bankowego, a wszelkie decyzje miały być podejmowane na szczeblu krajowych instytucji nadzorczych. Jednak podjęte analizy wskazały na konieczność utworzenia ponadnarodowego organu, który ma sprawować nadzór w sektorze finansowym państw Unii Europejskiej. Postanowiono, że jednolity mechanizm nadzorczy nad bankami w Europie będzie sprawował Europejski Bank Centralny wraz z organami nadzoru z uczestniczących państw członkowskich. Działalności jednolitego mechanizmu nadzorczego mają przyświecać trzy główne cele⁷:

- Bezpieczeństwo i dobry stan ogólny europejskiego systemu bankowego,
- Większa integracja i stabilność systemu finansowego państw członkowskich,
- Spójność nadzoru bankowego

Europejski Bank Centralny otrzymał, więc kluczowe zadanie związane z nadzorem nad sektorem finansowym państw Unii Europejskiej, które będzie wypełniał według jednolitego zbioru przepisów. Krajowe organy nadzorcze również otrzymały swoje zadania w jednolitym mechanizmie nadzorczym, które mają uwzględniać specyfikę lokalnych rynków finansowych. Taka przejrzysta konstrukcja systemu nadzoru finansowego ma zapewnić stabilność sektora oraz efektywne przywracanie w razie jakichkolwiek wahań. Wybór Europejskiego Banku Centralnego do pełnienia funkcji nadzorcy ponadnarodowego wydaje się uzasadniony ze względu na posiadaną przez tę instytucję wiedzę w zakresie makroekonomii oraz stabilności systemu finansowego. Powstanie scentralizowanego nadzoru nad sektorem bankowym i przekazanie go w ręce Europejskiego Banku Centralnego ma umocnić strefę euro oraz podwyższyć skuteczność w diagnozowaniu potencjalnych kryzysów, których nie zdołały wykryć organy nadzorcze z poszczególnych państw członkowskich. Powierzenie nowych

⁷ Strona internetowa Europejskiego Banku Centralnego, www.bankingsupervision.europa.eu (data pobrania 28.12.2015r.)

zadań dla Europejskiego Banku Centralnego zostało uregulowane rozporządzeniem Rady UE nr 1024/2013⁸ z dnia 15 października 2013r., a uszczegółowione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1022/2013⁹ z dnia 22 października 2013r. W powyższych aktach potwierdzono równocześnie konieczność dalszego funkcjonowania powołanego w 2011r. Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego¹⁰ obejmującego wszystkie państwa członkowskie.

Prace nad koncepcją europejskiego nadzoru bankowego przebiegały niezwykle szybko, gdyż pierwotnie miał on wejść w życie już 1 stycznia 2013r. Od samego początku ten termin był jednak mało realny, gdyż pomysł pojawił się zaledwie pół roku wcześniej. Ostatecznie centralizacja systemu nadzoru nastąpiła 4 listopada 2014r. i była poprzedzona licznymi aktami prawnymi, z których największą rolę ma porozumienie międzyinstytucjonalne¹¹ między Parlamentem Europejskim, a Europejskim Bankiem Centralnym w sprawie praktycznych zasad egzekwowania demokratycznej odpowiedzialności i sprawowania nadzoru nad wykonaniem zadań powierzonych EBC w ramach jednolitego mechanizmu nadzorczego z dnia 6 listopada 2013r. Ma ona formę umowy międzynarodowej, która określa obowiązki EBC w związku z wypełnianiem nowych funkcji.

Europejski Bank Centralny sprawuje bezpośredni nadzór tylko nad wybranymi, istotnymi instytucjami sektora bankowego, pozostawiając nadzór nad pozostałymi jednostkami organom krajowym. Aktualnie bezpośrednim nadzorem Europejskiego Banku Centralnego są objęte 123 istotne banki z krajów uczestniczących, na które przypada 82% aktywów strefy euro¹². Zostały one wybrane po uwzględnieniu kilku podstawowych kryteriów¹³:

⁸ Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 287/63)

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1022/2013 z dnia 22 października 2013r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L.287/5)

¹⁰ Strona internetowa EBA, www.eba.europa.eu (data pobrania: 29.12.2015r.)

¹¹ Porozumienie międzyinstytucjonalne między Parlamentem Europejskim, a Europejskim Bankiem Centralnym w sprawie praktycznych zasad egzekwowania demokratycznej odpowiedzialności i sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zadań powierzonych EBC w ramach jednolitego mechanizmu nadzorczego nr 2013/694/UE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 320/1)

¹² Strona internetowa Europejskiego Banku Centralnego- www.bankingsupervision.europa.eu (data pobrania 29.12.2015r.)

- Posiadają aktywa powyżej 30 mld euro lub
- Posiadają aktywa przewyższające 20% PKB kraju macierzystego i wyższe niż 5mld euro, lub
- Zostaną uznane za istotne przez EBC z własnej inicjatywy lub na wniosek krajowej instytucji nadzorczej
- Instytucjami kredytowymi, które otrzymały pomoc ze środków EFSF lub ESM albo wystąpiły o jej przyznanie

Niezależnie od wspomnianych wyżej warunków Europejski Bank Centralny ma obowiązek sprawować nadzór nad trzema najbardziej znaczącymi instytucjami kredytowymi w każdym z uczestniczących w unii bankowej kraju członkowskim. Nadzór obejmuje, więc tak zwane SIFIs, czyli instytucje zbyt duże oraz zbyt ważne żeby upaść. Jednolity mechanizm nadzoru bankowego jest obowiązkowy dla krajów strefy euro, a pozostałe kraje członkowskie mają możliwość dobrowolnego przystąpienia i podjęcia ścisłej współpracy. Jednak transgraniczna działalność banków sprawia, iż część instytucji finansowych krajów z poza strefy euro i tak będzie objęta nadzorem EBC. W Polsce dotyczy to większości dużych banków będących częścią międzynarodowych grup bankowych takich jak BNP Paribas, Societe Generale, czy Unicredit Group. Pozostałe banki, które nie zostały objęte nadzorem EBC podlegają nadal krajowym organom nadzorczym.

Tabela nr 1. Lista największych banków objętych nadzorem EBC

l.p	Nazwa banku	Kraj macierzysty	Wielkość aktywów
1	BNP Paribas	Francja	1965 mld Euro
2	Deutsche Bank AG	Niemcy	1709 mld Euro
3	Credit Agricole SA	Francja	1536 mld Euro
4	Societe Generale SA	Francja	1308 mld Euro
5	Banco Santander	Hiszpania	1266 mld Euro
6	BPCE	Francja	1223 mld Euro
7	ING Group	Holandia	1169 mld Euro
8	Unicredit Group	Włochy	949 mld Euro
9	Intesa Sampaolo Bank	Włochy	646 mld Euro
10	Banco Bilbao	Hiszpania	599 mld Euro

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z www.bankingsupervision.europa.eu

¹³M. Zalewska (red. naukowa), *Europejska...*, op. cit. s. 19.

W ramach działań nadzorczych Europejski Bank Centralny posiada szeroki zakres oddziaływania i obejmuje przede wszystkim procesy: licencjonowania, regulowania, kontrolowania i sankcjonowania. W związku z tym EBC będzie odpowiedzialny za wydawanie i odbieranie licencji instytucjom kredytowym, ocenienie transakcji kupna, sprzedaży instytucji innym podmiotom oraz wiele zadań kontrolnych. Dysponuje przy tym wieloma sankcjami, które mogą być użyte w przypadku wykrycia nieprawidłowości bądź niestosowania się do zaleceń wydanych przez EBC. Z pośród sankcji najdotkliwszymi oprócz odebrania bądź zawieszenia licencji będą kary finansowe, które mogą osiągnąć maksymalnie 10% całkowitego rocznego obrotu danej instytucji kredytowej w poprzednim roku obrotowym¹⁴. Jednolity nadzór wewnątrz strefy euro ma wpływ na polepszenie oraz ujednolicenie danych na temat kondycji finansowej banków, a co za tym idzie możliwe jest podejmowanie trafniejszych programów naprawczych. Wszystkie podejmowane działania przez EBC mają za zadanie zwiększanie zaufania do sektora bankowego, które zostało niezwykle nadszarpnięte podczas kryzysu finansowego. W ramach unii bankowej EBC będzie, więc sprawować przede wszystkim funkcję nadzoru mikroostrożnościowego, nie będzie zajmować się kwestiami związanymi z prawami konsumenta, nadzorem nad usługami płatniczymi oraz przeciwdziałaniem praniu pieniędzy. Te kwestie nadal będą realizowane za pośrednictwem właściwych organów państw członkowskich.

Zadania nadzoru będą realizowane poprzez powołaną w ramach EBC Radę do spraw Nadzoru, w której skład wchodzi: przewodniczący (powoływany przez Radę Unii Europejskiej, po zatwierdzeniu przez Parlament Europejski na 5-letnią nieodnawialną kadencję), zastępca przewodniczącego (powoływany przez Radę Unii Europejskiej, po zatwierdzeniu przez Parlament Europejski, spośród członków Zarządu EBC), czterech przedstawicieli EBC (wskazywanych przez Radę Prezesów), przedstawiciele organów nadzoru bankowego z krajów uczestniczących. Natomiast Rada Nadzoru powołuje mniej liczne od niej komitety mające wspierać jej działania. Głównym zadaniem Rady Nadzoru jest przygotowywanie projektów decyzji dla Rady Prezesów. Oznacza to, że faktycznie decyzje

¹⁴ Ibidem, s.22

będą podejmowane przez Radę Prezesów EBC, a Rada Nadzoru przyjmie rolę doradczą, co jest niekorzystne dla państw spoza strefy euro współpracujących ściśle w ramach unii bankowej. Głos tych państw będzie mniej ważny nawet przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich sektora bankowego. Z tym faktem może być związana niechęć państw z poza Eurolandu do przystąpienia do unii bankowej. Jedynie Bułgaria wyjawiała chęć podjęcia takiej ścisłej współpracy. Od samego początku powstaniu tego mechanizmu sprzeciwiała się Wielka Brytania, która ma największy sektor bankowy w Europie i pełni funkcje centrum finansowego, przez co duża część sektora bankowego Unii Europejskiej nie została objęta jednolitym mechanizmem nadzorczym.

Oprócz Rady do spraw Nadzoru swoje funkcjonowanie rozpoczęła również Administracyjna Rada Odwoławcza, której celem jest badanie zgodności decyzji podejmowanych przez EBC dotyczących nadzoru bankowego z prawem wewnątrzwspólnotowym. Administracyjna Rada Odwoławcza ma składać się z 5 członków wyznaczonych przez Radę do spraw Nadzoru, a powołanych przez EBC. Prośbę o przegląd decyzji będzie mogła złożyć każda osoba fizyczna oraz prawna, której decyzja dotyczy bezpośrednio. Wiele kontrowersji budziło sprawowanie przez EBC równocześnie roli nadzorcy sektora bankowego oraz organu kreującego politykę monetarną. W celu uniknięcia zbędnych sporów powołano również zespół mediacyjny, który będzie rozstrzygał różnicę zdań między Radą Prezesów, Radą Nadzoru, a organami państw, których decyzje dotyczą.

Dla sprawnego funkcjonowania mechanizmu jednolitego nadzoru ważny jest sposób jego finansowania. Kosztami funkcjonowania organu nadzorczego oraz działań podejmowanych przez niego na terenie poszczególnych państw będą obciążone instytucje bankowe objęte nadzorem. Roczny koszt funkcjonowania szacuje się na około 260 mln euro¹⁵ i będzie on rozłożony na poszczególne instytucje proporcjonalnie do ich znaczenia w systemie bankowym Unii Europejskiej.

¹⁵ Ibidem, s. 26

❖ III. Europejski mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków

Drugim filarem europejskiej unii bankowej jest- Jednolity Mechanizm Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (Single Resolution Mechanism- SRM), który nazywany jest również mechanizmem upadłościowym. Jego powstanie związane jest ściśle z zasadami funkcjonowania europejskiego wewnętrznego rynku, w którym upadłość banku w jednym z państw członkowskich może wiązać się z naruszeniem stabilności finansowej całej wspólnoty. Nadrzędnym celem władz unijnych stało się, więc utworzenie skutecznych i jednolitych zasad w zakresie restrukturyzacji i likwidacji instytucji kredytowych borykających się z trudnościami finansowymi. Jest to niezmiernie ważne dla państw, w których dane instytucje funkcjonują oraz dla pozostałych państw członkowskich. Od samego początku prac nad mechanizmem upadłościowym miał on zapobiegać niewypłacalności instytucji bankowych lub zmniejszać jej skutki w realnej sferze gospodarki. Banki znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej miały podlegać restrukturyzacji bądź uporządkowanej likwidacji bez konieczności ogłaszania upadłości i wypłacania gwarantowanych depozytów. Koszty tych operacji w założeniu mają ponosić w pierwszej kolejności akcjonariusze oraz wierzyciele banku, a w dalszej kolejności właściciele depozytów przekraczających wartość 100 tysięcy euro. Mechanizm ma odciążyć budżety państw, a co za tym idzie za niepowodzenie danego banku nie mają odpowiadać zwykli podatnicy. Pierwsze koncepcje dotyczące jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji pojawiły się już w połowie 2013r., co wskazuje na szybkie tempo pracy nad nowymi zasadami funkcjonowania rynku finansowego. Unia Europejska chce jak najszybciej wprowadzić w życie regulacje mające stabilizować sektor finansowy, aby nie dochodziło do sytuacji, w których poszczególne państwa zmuszone będą do dokapitalizowania banków. Jednak ostatecznie przyjęty projekt mechanizmu upadłościowego znacznie odbiega od pierwowzoru i tworzy zdaniem Jana Koleśnika mocno skomplikowany mechanizm¹⁶. Podstawą funkcjonowania mechanizmu upadłościowego są trzy dokumenty: Dyrektywa

¹⁶ J. Koleśnik, Jednolity Mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, [w]: *Europejska unia bankowa*, red. M. Zalewska, s.99.

2014/59/UE¹⁷ obowiązująca we wszystkich krajach Unii Europejskiej oraz dwa dokumenty obowiązujące jedynie w krajach strefy euro i państwach członkowskich, które podejmą ścisłą współpracę w ramach unii bankowej, a mianowicie rozporządzenie 2014/806/UE¹⁸ i umowa międzyrządowa¹⁹ z 21 maja 2014r. Rozporządzenie 2014/806/UE określa zasady tworzenia i funkcjonowania Jednolitej Rady do spraw Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji oraz sposób działania jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Natomiast umowa międzyrządowa, którą podpisało 26 państw członkowskich z wyjątkiem Wielkiej Brytanii oraz Szwecji dotyczy zasad finansowania jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Warto zaznaczyć, że zasady w niej zawarte dotyczą jedynie państw, które należą do strefy euro lub podejmą ścisłą współpracę w ramach unii bankowej. Umowa ściśle precyzuje zasady przekazywania składek na Jednolitą Radę ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji. Przewiduje również możliwość zwrotu składek dla państwa rezygnującego ze ścisłej współpracy.

Jednolity Mechanizm Resolution obejmuje swym działaniem wszystkie banki oraz instytucje kredytowe na terenie państw strefy euro oraz państw, które podjęły bliską współpracę z EBC, w sumie mechanizmem ten obejmie swoim nadzorem ponad 6000 banków w całej Europie. Upraszczając wspomniany mechanizm będzie się składał z dwóch części: instytucjonalnej oraz narzędziowej.

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 173/190)

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014r, (Dziennik Unii Europejskiej L. 225/1)

¹⁹ Umowa o przekazywaniu i uwspólnianiu składek na rzecz Jednolitego Funduszu Restrukturyzacji i uporządkowanej Likwidacji, Rada Unii Europejskiej, Bruksela 2014

Tabela nr 2. Ogólna konstrukcja jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji

	Kraje unii bankowej		Kraje spoza unii bankowej
	Ze strefy euro	Spoza strefy euro	
Organ resolution	Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji +organy krajowe		Organy krajowe
Fundusz resolution	Jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji		Fundusze krajowe
Wsparcie z ESM	TAK	NIE	
Narzędzia resolution	Takie same		

Źródło: Europejska Unia bankowa, red. Zalewska M., Difin, Warszawa 2015, s. 101

Najważniejszym organem nowo powołanego II filaru unii bankowej jest, więc Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji, która składa się z przewodniczącego, czterech dodatkowych członków oraz członków mianowanych przez każde uczestniczące państwo członkowskie reprezentujących krajowe organy zajmujące się procedurami restrukturyzacyjnymi i likwidacyjnymi banków. Oprócz tego Komisja Europejska oraz EBC zobowiązane są do wyznaczenia po jednym obserwatorze, który będzie uczestniczył w każdym posiedzeniu rady. Pierwszym przewodniczącym została wybrana w 2015r. Elke König. Głównym zadaniem Jednolitej Rady jest sporządzanie planów oraz podejmowanie decyzji związanych z restrukturyzacją oraz uporządkowaną likwidacją instytucji sektora finansowego. Struktura funkcjonowania została jednak skomplikowana przez wyróżnienie sesji plenarnych oraz wykonawczych. Na posiedzeniach sesji wykonawczych będą głównie przygotowywane projekty decyzji, które następnie będą podlegać głosowaniom na sesjach plenarnych. Natomiast podczas sesji plenarnych członkowie rady będą podejmować decyzje dotyczące przyznania wsparcia przekraczającego 5mld euro, oceniania skuteczności zastosowanych działań, czy konieczności zwiększenia środków w funduszu. Część kompetencji przysługuje również tylko przewodniczącemu oraz jego zastępcom. Jednolita Rada ma również możliwość przekazania części zadań krajowym organom, które mogą lepiej spełniać swoje funkcje dzięki znajomości lokalnej sytuacji. Ta możliwość jest dostępna jedynie w przypadkach niewymagających użycia środków pochodzących z jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Regulacje dotyczące funkcjonowania Jednolitej Rady przewidują również możliwość przekazania jej przez państwo członkowskie wszystkich uprawnień

związanych z mechanizmem resolution w stosunku do wszystkich krajowych podmiotów, co może oznaczać likwidację odpowiedniego organu krajowego. Rada posiada również uprawnienia kontrolne i może nakładać na kontrolowane instytucje sankcje. Jednolita Rada w ramach tych uprawnień może przeprowadzać kontrole w instytucjach kredytowych nawet bez zgody organów krajowych. W wypadkach nieprzedstawienia żądanych informacji, odmowy poddania się kontroli, czy niezastosowania się do decyzji wydanej przez Jednolitą Radę możliwe jest nałożenie grzywny, której wysokość będzie naliczana od wysokości rocznych obrotów netto danej instytucji²⁰.

W przypadkach sytuacji kryzysowych Rada będzie zmuszona do podejmowania trudnych decyzji, od których będzie jednak przysługiwało odwołanie do specjalnie powołanego organu, jakim jest komisja odwoławcza. Będzie się ona składać z 5 członków niezwiązanych z Jednolitą Radą i posiadających wystarczające kompetencje. Odwołania mogą dotyczyć tylko kwestii związanych z możliwościami realizacji planów resolution, nakładania grzywien, wysokości składek na wydatki administracyjne oraz wysokości nadzwyczajnych składek ex post²¹. Ponadto istnieje inna możliwość odwołania się od wszystkich decyzji Jednolitej Rady, mająca formę skargi do Trybunału Sprawiedliwości.

Najważniejszą kwestią w funkcjonowaniu II filaru unii bankowej pozostaje zapewnienie jej odpowiednich źródeł finansowania. Prawidłowe funkcjonowanie II filaru unii bankowej ma być zapewnione dzięki składkom płaconym przez instytucje kredytowe objęte nadzorem, czyli większość banków strefy euro. Standardowa składka ma być wyliczana przy wykorzystaniu algorytmu uwzględniającego kwoty zobowiązań instytucji pomniejszone o fundusze własne i depozyty gwarantowane w stosunku do zobowiązań wszystkich instytucji. Ma być również korygowana o odpowiedni współczynnik ryzyka podejmowanego przez daną instytucję. Wielkość składek wpłacanych przez nadzorowane instytucje oraz sposób ich przekazywania został określony we wspomnianej już umowie zawartej 21 maja 2014r. Regulacje przewidują też możliwość pobrania nadzwyczajnych składek ex post, gdy środki zgromadzone w funduszu będą niewystarczające do działań w ramach resolution. Wysokość składek ex post

²⁰ M. Zalewska (red. naukowa), *Europejska...*, op. cit. s. 106

²¹ M. Zalewska (red. naukowa), *Europejska...*, op. cit. s. 105.

nie może przekroczyć jednak trzykrotności rocznej standardowej kwoty składki. Budżet Rady składa się z dwóch części: administracyjnej, związany z kosztami jej funkcjonowania oraz ważniejszej części, czyli Single Resolution Fund.

Tabela nr 3. Dochody i wydatki jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji

Dochody	Wydatki
-składki płacone przez instytucje mające siedzibę w krajach unii bankowej, -pożyczki otrzymane od innych funduszy resolution z nieuczestniczących państw członkowskich, -pożyczki otrzymane od instytucji finansowych lub innych stron trzecich -dochody z inwestycji kapitałowych -wydatki odzyskane w ramach procedury resolution	-wydatki w ramach programów resolution -inwestycje -odsetki zapłacone od pożyczek otrzymanych od innych funduszy resolution z nieuczestniczących państw członkowskich -odsetki zapłacone od pożyczek otrzymanych od instytucji finansowych lub innych stron trzecich

Źródło: Europejska Unia Bankowa, M. Zalewska (red. naukowa), s.109

Kluczową datą dla funkcjonowania Single Resolution Fund jest 1 stycznia 2016r., będący początkiem ośmioletniego okresu w ciągu, którego fundusz musi zgromadzić środki wielkości, co najmniej 1% kwoty depozytów gwarantowanych instytucji kredytowych państw członkowskich, czyli około 55 mld euro. Przewidziano jednak możliwość przedłużenia tego okresu o maksymalnie 4 lata w wypadku wypłat z funduszu kwot przekraczających 0,5% wartości depozytów gwarantowanych. Wypłata środków z funduszu w okresie przejściowym jest jednak bardzo skomplikowana ze względu na ich podział na środki poszczególnych państw oraz pulę środków wspólnych. Mogą być one wykorzystane jedynie do pokrycia strat, których nie zdołały pokryć środki kwalifikowane (czyli środki akcjonariuszy i wierzycieli), lub w celu dokapitalizowania poszczególnych instytucji poprzez nabycie instrumentów właścicielskich.

Jednolita Rada może podejmować swoje działania i wydatkować środki z funduszu posługując się czterema głównymi instrumentami wskazanymi przez rozporządzenie:

- 1) Instrument zbycia działalności- przeniesienie własności aktywów, praw lub zobowiązań na rzecz nabywcy

- 2) Instrument instytucji pomostowej- przeniesienie własności aktywów, praw lub zobowiązań na rzecz instytucji pomostowej
- 3) Instrument wydzielenia aktywów- przeniesienie aktywów, praw lub zobowiązań instytucji na rzecz podmiotu zarządzającego aktywami
- 4) Instrument umorzenia lub konwersji długu- mający na celu dokapitalizowanie podmiotu lub zamiana na kapitał własny lub obniżenie kwoty głównej należności, które są przenoszone na instytucję pomostową.

Wszystkim działaniom podejmowanym w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przyświeca kilka nadrzędnych celów. Są nimi: zapewnienie ciągłości funkcji krytycznych danej instytucji, ochrona finansów publicznych, ochrona aktywów klientów oraz depozytariuszy objętych systemem gwarantowanych depozytów i uniknięcie znaczących skutków dla stabilności sektora finansowego. Jednak wprowadzenie konkretnego rozwiązania w przypadku danej instytucji będzie wymagało konsultacji z EBC oraz odpowiednimi organami krajowymi państw członkowskich. Natomiast decyzje w sprawach procedur restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji będą wymagały również współpracy z Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską.

Procedurę restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji można podzielić na dwa podstawowe etapy. W pierwszym etapie Jednolita Rada na sesji plenarnej stwierdza, że dany podmiot znajduje się na progu upadłości i działania w ramach resolution są niezbędne dla dobra sektora publicznego. Fakt, iż podmiot znajduje się na progu upadłości musi zostać potwierdzony również przez EBC, a dopiero w następnej kolejności możliwe jest uchwalenie programu resolution dla danej jednostki. W drugim etapie tak przygotowany program musi zostać zaakceptowany przez Komisję Europejską, która na podjęcie decyzji będzie miała tylko 24 godziny. Swoją głos sprzeciwu wobec uruchomienia programu resolution dla danej instytucji może zgłosić też Rada Unii Europejskiej. Cała procedura decyzyjna ulega, więc znacznemu wydłużeniu w czasie, a takie decyzje, aby były skuteczne powinny być podejmowane w jak najkrótszym czasie. Brak szybkiej decyzji może doprowadzić do niekontrolowanej upadłości podmiotu, co może mieć wpływ na stabilność całego sektora bankowego państwa lub całej strefy euro.

Wprowadzane reformy mają zapewnić państwom członkowskim unii bankowej niezbędne bezpieczeństwo w wypadku problemów finansowych instytucji sektora finansowego. Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji zaczęła swoje funkcjonowanie 1 stycznia 2015r., a cały mechanizm w praktyce zacznie funkcjonować 1 stycznia 2016r., kiedy rozpocznie się okres przejściowy gromadzenia środków w funduszu. Można jednak spodziewać się wprowadzenia dalszych zmian w obrębie II filaru już przed końcem 2018r.. Komisja Europejska przewiduje, bowiem przegląd funkcjonowania nowych mechanizmów, co trzy lata tak, aby zapewnić im możliwość najlepszego dostosowania się do zmian zachodzących w sektorze finansowym.

❖ IV. Europejski system gwarantowania depozytów

Trzecim filarem unii bankowej miał być europejski system gwarantowania depozytów. Niestety nadal nie udało się uzgodnić zasad jego funkcjonowania, a przez to niemożliwe stało się wprowadzenie w pełnym wymiarze unii bankowej. Niektórzy eksperci uznają wprowadzenie zmienionej dyrektywy dotyczącej gwarantowania depozytów za początek zmian w tym obszarze, ale tak naprawdę nie na tym ma polegać III filar unii bankowej. Pierwsze zmiany mające na celu ujednolicenie systemu gwarantowania depozytów podjęto już w 2009r., gdy Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/14/WE²² podwyższyła kwotę gwarantowanych depozytów do wysokości 100 000 euro. W 2014r. wprowadzono kolejną zmienioną Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/49/UE²³ z dnia 16 kwietnia 2014r., której zadaniem jest ujednolicenie przepisów dotyczących depozytów w całej Unii Europejskiej. Za najważniejsze zmiany można uznać skrócenie docelowego czasu na wypłatę depozytów, gdyby bank ogłosił upadłość do 7 dni roboczych, określenie minimalnego wskaźnika pokrycia na poziomie 0,8% oraz dopuszczenie możliwości wzajemnych pożyczek między systemami gwarantowania depozytów między różnymi państwami członkowskimi²⁴. Jednak tej reformy nie możemy uznać za wprowadzenie III filaru unii bankowej.

W listopadzie 2015r. Komisja Europejska przedstawiła koncepcję funkcjonowania III filaru unii bankowej, nad którym trwają obecnie konsultacje. Miałby on przyjąć formę tak zwanego Europejskiego Systemu Gwarantowania Depozytów, który łączyłby krajowe systemy i zapewniał ujednoliconą ochronę depozytariuszy. Komisja Europejska planuje wprowadzić go w trzech etapach, a jego pełne wdrożenie przewiduje się na 2024r., czyli datę końca okresu przejściowego związanego z funduszem jednolitej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Pierwszy etap od 2017 do 2020r. miałby polegać na reasekuracji systemów krajowych przez system europejski. Środki zgromadzone w systemie europejskim mogłyby

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/14/WE z dnia 11 marca 2009r., (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 68/3)

²³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/49/UE z dnia 16 kwietnia 2014r., (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 173/149)

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/14/WE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 173/149)

być użyte w razie wyczerpania się środków z systemu krajowego. W drugim etapie nastąpić ma uwspólnotowanie części środków, które byłyby dostępne jeszcze przed wyczerpaniem środków z krajowego systemu gwarantowania. Cały proces ma zakończyć się w 2024r., gdy 100% środków trafi do Europejskiego Systemu Gwarantowania Depozytów i przejmie on od krajów członkowskich całe ryzyko związane z koniecznością wypłat gwarantowanych depozytów. Przewiduje się, że składki na ESGD mają być odejmowane od składek na krajowe systemy gwarantowania depozytów, dzięki czemu banki nie będą zmuszone do ponoszenia dodatkowych kosztów. Nowe rozwiązanie ma być obligatoryjne dla państw strefy euro oraz państw członkowskich, które zdecydują się na ścisłą współpracę w ramach unii bankowej. Planowane zmiany mają przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa sektora finansowego, komisarz do spraw usług finansowych Jonathan Hill przekonuje, iż "Pakiet wzmocni sektor bankowy, wzmocni ochronę depozytariuszy, stabilność finansową i rozluźni nieco ryzyko pomiędzy bankami i państwami, w których się znajdują". Jednak planowane zmiany już na wstępie budzą sprzeciw przede wszystkim Niemiec, które obawiają się, że to ich system bankowy będzie ewentualnie ponosił największe koszty związane z wypłatami gwarantowanych depozytów. Proponowany przez Komisję Europejską system zdaniem rządu Niemiec nie zmniejszy ryzyka systemowego, a jedynie rozłoży jej na inne kraje.

❖ Podsumowanie

Europejską unię bankową należy uznać za jeden z najważniejszych projektów wprowadzanych w sektorze finansowym w ostatnich latach. Jest ona niezwykle ważna dla osiągnięcia docelowej unii gospodarczej i walutowej, jednocześnie wprowadza ujednolicone zasady restrukturyzacji i likwidacji banków głównie strefy euro. Jej nadrzędnym celem jest zapewnienie stabilności finansowej strefy euro oraz przeciwdziałanie silnym wstrząsom finansowym wywoływanym przez kryzysy finansowe. Ma uchronić budżety państw członkowskich, a co za tym idzie także podatników przed kosztami ratowania instytucji bankowych, które część państw musiała ponieść w latach 2008-2012. Oprócz tego ma odnaleźć luki i nadużycia w regulacjach, które doprowadziły do poprzedniego kryzysu.

Niestety do końca 2015r. nie udało się zrealizować całej koncepcji europejskiej unii bankowej, co zostało opisane w poprzednich rozdziałach. Największe obawy związane są z pracami nad III filarem unii, czyli Europejskim Systemem Gwarantowania Depozytów, gdyż w jego sprawie państwa członkowskie nie podjęły jeszcze żadnych wiążących postanowień. Podjęto się jedynie zmian w dyrektywie, które ujednolicają przepisy dotyczące funkcjonowania krajowych systemów gwarantowania depozytów w całej Unii Europejskiej. Nie można jednak tego uznać za kompleksową reformę mającą zapewnić stabilność finansową. Od drugiej połowy 2012r, kiedy zrodziła się koncepcja unii bankowej prace nad jej powstaniem toczyły się stosunkowo szybko. Determinacja państw strefy euro umożliwiła stworzenie i wdrożenie dwóch filarów unii bankowej w ramach, których zaczęły już funkcjonować odpowiednie organy nadzorcze. Najważniejszy element jednolitego europejskiego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków osiągnie swoją pełną zdolność działania dopiero w 2024r., gdy zakończy się okres przejściowy, mający na celu zebranie odpowiedniej wielkości funduszy. Chociaż zdaniem wielu ekspertów zgromadzone środki mogą okazać się zdecydowanie niewystarczającymi w obliczu dużych problemów finansowych największych europejskich banków. Prawidłowe funkcjonowanie unii bankowej wymagać będzie w kolejnych latach opracowania zasad funkcjonowania III filaru, bez którego regulacje dotyczące restrukturyzacji i upadłości banków strefy euro pozostają niepełne.

Podsumowując unia bankowa już w dzisiejszej formie przynosi znaczącą zmianę w europejskim systemie finansowym i daje podstawy do jego dalszych zmian oraz ujednolicenia w przyszłości. Rozwiązanie oferowane przez nowe regulacje dają poczucie bezpieczeństwa przed mniejszymi kryzysami oraz zwiększa zaufanie do sektora bankowego, które jest niezwykle ważne dla funkcjonowania gospodarek państw członkowskich. Należy zwrócić też uwagę na zwiększające się koszty funkcjonowania nadzoru bankowego, które niewątpliwie będą wyższe niż przed kryzysem. Unia bankowa wprowadza również podział banków europejskich na te objęte nowymi regulacjami, czyli działające głównie w strefie euro oraz pozostałe. Wyższy poziom bezpieczeństwa instytucji działających w ramach unii bankowej może jednak w przyszłości być czynnikiem decydującym o chęci przystąpienia do niej pozostałych państw członkowskich.

Wdrożenie projektu unii bankowej w życie jest dopiero pierwszym krokiem w budowie stabilnego systemu finansowego na poziomie całej Unii Europejskiej, a jego efekty będzie można ocenić dopiero za kilka lat, gdy będą dostępne dane opisujące funkcjonowanie całego mechanizmu. Dzisiaj można jedynie docenić determinację władz unijnych w budowie unii bankowej.

❖ Bibliografia

- 1) Europejska Unia Bankowa, Zalewska M. (red. naukowa), Difin, Warszawa 2015
- 2) Von Rumpy H., W kierunku faktycznej Unii Gospodarczej i Walutowej, Bruksela 2012
- 3) Dul K., Europejska Unia Bankowa- przyczyny wprowadzenia i potencjalne skutki, Uniwersytet Marii Skłodowskiej- Curie w Lublinie, wydział Ekonomiczny, Lublin 2015
- 4) Hryckiewicz A., Pawłowska M., Czy nowy nadzór spełni swoje zadanie? Zmiany w nadzorze finansowym w Europie oraz ich konsekwencje dla Polski, NBP Zeszyt nr 289, Warszawa 2013
- 5) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1022/2013 z dnia 22 października 2013r.(Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L.287/5)
- 6) Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 287/63)
- 7) Rozporządzenie wykonawcze Rady Unii Europejskiej nr 2015/81 z dnia 19 grudnia 2014r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 15/1)
- 8) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014r, (Dziennik Unii Europejskiej L. 225/1)
- 9) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 173/190)
- 10) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/14/WE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 173/149)
- 11) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/48/WE z dnia 14 czerwca 2006r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L. 177/1)
- 12) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/14/WE z dnia 11 marca 2009, (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 68/3)
- 13) Umowa o przekazywaniu i uwspólnianiu składek na rzecz Jednolitego Funduszu Restrukturyzacji i uporządkowanej Likwidacji, Rada Unii Europejskiej, Bruksela 2014
- 14) Ustawa Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997r. (Dz.U 1997, nr 140 poz. 939)

- 15) Europejski Bank Centralny, Raport kwartalny o jednolitym mechanizmie nadzorczym, Frankfurt nad Menem 2014
- 16) Porozumienie międzyinstytucjonalne między Parlamentem Europejskim, a Europejskim Bankiem Centralnym w sprawie praktycznych zasad egzekwowania demokratycznej odpowiedzialności i sprawowania nadzoru nad wykonywaniem zadań powierzonych EBC w ramach jednolitego mechanizmu nadzorczego nr 2013/694/UE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 320/1)
- 17) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno- Społecznego i Komitetu Regionów, Zreformowany Europejski sektor finansowy, Bruksela 15.05.2014
- 18) Kolejny element Unii Bankowej: Europejski System Gwarantowania Depozytów w: <http://biznes.gazetaprawna.pl/> (data pobrania 28.12.2015r.)
- 19) <http://www.europarl.europa.eu/> (data pobrania: 27.12.2015r.)- strona internetowa parlamentu europejskiego
- 20) <http://www.consilium.europa.eu/> (data pobrania: 28.12.2015r.)- storna internetowa Rady Europejskiej i Rady Unii Europejskiej
- 21) <http://oide.sejm.gov.pl/> (data pobrania: 28.12.2015r.)-strona internetowa Ośrodka informacji i dokumentacji europejskiej
- 22) www.bankingsupervision.europa.eu (data pobrania: 28.12.2015r.)- stona internetowa Europejskiego Banku Centralnego

ALTERUM OŚRODEK BADAŃ I ANALIZ SYSTEMU FINANSOWEGO

UL. WIEJSKA 12A
00-490 WARSZAWA
LK@ALTERUM.PL

KONTAKT DO AUTORA
DAMIAN KOŻLUK
DAMIANKOZLUK@GMAIL.COM